herpy

PILGIFTFROSKER

Red Uakari Poison Frog

Ranitomeya uakarii

Ranitomeya uakarii er en svært liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 13-16 mm fra Amazonas-bassenget. Den er svart med røde til oransje striper, gule flanker og blå bein, og den er sjelden i hobbyen. Stellet bygger på erfaringene med slekten, og arten passer for en øvet holder med tålmodighet og jevn tilgang på bittesmå fôrdyr.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates uakarii*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**13-16 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-6 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**I bladkar (f.eks. bromeliaer)**
Egg per legging	**2-7**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**60-100 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya uakarii er en av de minste pilgiftfroskene. Voksne dyr måler 13-16 mm fra snute til kloakk. Tegningen er markant: røde til oransje striper langs sidene og ryggen på svart bunn, brede gule striper på flankene og et svart U-formet merke på hodet. Alle fire beina er blå med fine svarte prikker og flekker, og øyets iris er svart. Enkelte bestander har rent gule i stedet for røde striper. Hunnene er hos de beslektede artene som regel litt større og kraftigere enn hannene, men kjønnsbestemmelse er vanskelig.

Arten ble beskrevet i 2006 av Brown, Schulte og Summers som *Dendrobates uakarii* og er senere flyttet til slekten *Ranitomeya*. Den hører til den genetiske gruppen rundt *R. reticulata* og ble lenge forvekslet med *R. ventrimaculata*, men kjennes lett på de gule stripene på flankene, som *R. ventrimaculata* aldri har. Den er langt mindre utbredt i terrarier enn de kjente *Ranitomeya-*

artene, og det finnes nesten ingen artsspesifikk stellerfaring. Resten av denne veiledningen bygger derfor på erfaringene med slekten som helhet, og det framgår av teksten hvor tallene er lånt. I fangenskap lever frosker av slekten opptil 5-6 år.

Hudgift: *R. uakarii* lager ikke giften selv. Ville pilgiftfrosker tar opp giftstoffer fra små leddyr i føden, f.eks. maur og tusenbein, og lagrer dem i huden. Hos slekten er giftigheten typisk liten, men for akkurat denne arten er styrken ikke dokumentert, så angivelsen mild er et forsiktig anslag. Oppdrettede dyr som lever av bananfluer og spretthaler, mangler giften. Likevel bør froskene ikke håndteres, og du bør vaske hendene når du har arbeidet i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Ranitomeya uakarii er vidt utbredt i Amazonas-bassenget, mest sør for Amazonelven. De fleste funnene stammer fra regionen Loreto i nordøstlige Peru, men arten er også kjent fra Madre de Dios i sørlige Peru, fra nedbørfeltet til elven Pachitea i sentrale Peru og fra vestlige Brasil. Ved trelandspunktet mellom Peru, Colombia og Brasil finnes den på begge sider av Amazonelven og når inn i sørlige Colombia. Frosker som trolig hører til arten, er også funnet i sentrale Guyana. Arten er sett fra lavlandet og opp til omkring 500 m over havet.

Arten er vurdert som livskraftig (LC) på IUCNs rødliste, fordi utbredelsen og bestanden er store. Lokalt kan avskoging til landbruk og innsamling til den internasjonale dyrehandelen true bestander, men mesteparten av utbredelsen ligger i tynt befolkede strøk.

> **Naturlig utbredelse:** Brasil, Colombia og Peru.

LEVEOMRÅDE

Ranitomeya uakarii lever i urørt regnskog og i gammel sekundærskog, men er ikke bundet til disse levestedene. Den er først og fremst en jordlevende art, som likevel kan klatre opp i vegetasjonen og er sett flere meter over skogbunnen. Hannen sitter høyt og roper med en summende stemme for å lokke hunnene til seg. Eggene legges i bromelier av slekten *Guzmania*, som er vanlige i området, og rumpetrollene vokser trolig opp i vannsamlingene i bromeliene. Arten kan yngle hele året, og det er fôret og antallet egnede bromelier som setter grensen.

Klimaet i området er varmt og fuktig hele året. Den nøyaktige luftfuktigheten, nedbøren og temperaturen på artens egne levesteder er ikke dokumentert.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Et par eller en trio *Ranitomeya uakarii* trenger et terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. Målet er lånt fra slekten. Bruker du unge dyr, er det sikreste å starte med minst fire, så begge kjønn er med.

Innred terrariet som en lysning i en tropisk regnskog: et dreneringslag, et bunnsubstrat av f.eks. pinjebark eller lavastein og et tykt lag med løv. Gi grove greiner å klatre på, og plant tett med javamose, slyngplanter og bromelier. Legg ut svarte filmbokser eller lignende små beholdere som eggleggingssteder og vannansamlinger for rumpetrollene. Spretthaler og små skrukketroll i bunnsubstratet rydder opp og er samtidig fôr.

Hold bare én form i terrariet, og bland aldri arter fra slekten, så du unngår krysninger.

TEMPERATUR

Hold terrariet på 21-25 °C om dagen og 18-21 °C om natten. Tallene er lånt fra slekten.

Ekstra varme er sjelden nødvendig i en oppvarmet stue. Sett aldri terrariet i direkte sollys, for overoppheting kan være dødelig. Mål med et digitalt termometer både nede og oppe. En kjølig hvileperiode er ikke dokumentert.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 70-100 %. Sprøyt daglig, slik at fuktigheten er nær 100 % morgen og kveld og 70-75 % midt på dagen. Da får terrariet tørke litt opp mellom sprøytingene.

Bruk osmosevann eller regnvann, og sørg for litt luftskifte, slik at det ikke blir stillestående, muggen luft.

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål eller en bromelie med vann i bladhjørnene er nok. Hold vannet 1-2 cm dypt, slik at den lille frosken kan sitte i det med hode og overkropp over vannet; dybden er lånt fra slekten. Skift vannet når det blir uklart, og bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann. Amfibier tar opp stoffer gjennom huden, så bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet; skyll i stedet med varmt vann.

Vannet i filmbokser og bromelier med rumpetroll skal stå i ro, men skiftes jevnlig, slik at det ikke blir grumset.

LYS OG UVB

Ranitomeya uakarii er dagaktiv, og lyset er først og fremst til plantene. Gi 12-14 timer lys om dagen med lysrør eller LED og mørke om natten. Det er ikke dokumentert at arten trenger UVB. Velger du likevel en svak UVB-kilde, så sørg for mye skygge, slik at froskene selv kan velge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Grunnfôret er små leddyr: vingeløse bananfluer, spretthaler, små hvite bænkebitere og nyklekte siklader. Arten er så liten at den er helt avhengig av en jevn tilgang på svært smått fôr, så start fôrkulturene før froskene flytter inn. Hjemlige maur kan ikke brukes som fôr.

Fôr både voksne og unger daglig med akkurat så mye at det er spist opp før neste fôring. Pudre fôrdyrene med et egnet vitamin- og mineraltilskudd, og følg produsentens anvisning. Frosker av slekten er ofte sjenerte og kan være vanskelige å se spise, så følg med på at alle dyr får mat.

ATFERD OG HÅNDTERING

Ranitomeya uakarii er dagaktiv. I et tett beplantet terrarium med mange skjulesteder ser du som regel mer til froskene enn i et goldt terrarium, men de små froskene er ofte sjenerte og gjemmer seg når du kommer bort til glasset. Hannen roper fra et høyt sted. Pilgiftfrosker har ikke egentlig amplexus; ser det slik ut, er det som regel to frosker av samme kjønn i revirstrid.

Froskene bør ikke håndteres. Huden er tynn og gjennomtrengelig, og rester av såpe, krem og olje fra hendene kan skade dem. Skal en frosk fanges eller undersøkes, så bruk en gjennomsiktig boks.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsbestemmelse av små *Ranitomeya*-frosker er vanskelig. Hunnene er som regel litt større og kraftigere enn hannene, og bare hannen roper. Alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for *Ranitomeya uakarii*. Den sikreste veien til et par er å begynne med flere unger og la dem finne sammen.

PARRING

Hannen roper fra en høy sitteplass, og hunnen følger ham rundt i terrariet mens hun nusser og skyver ham bort til et passende eggleggingssted. Det er ingen egentlig amplexus. Gi flere svarte filmbokser og bromelier å velge mellom, og la dyrene være i fred.

Stabil temperatur med en litt kjøligere natt, høy luftfuktighet og rikelig med fôr er det viktigste. Arten kan yngle hele året, og antallet egnede eggleggingssteder og fôret begrenser hvor ofte det skjer. Et spesielt utløsende signal i fangenskap er ikke dokumentert.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

EGG OG RUMPETROLL

I naturen legges eggene i bromelier av slekten *Guzmania*, og i terrariet brukes filmbokser og bromelier. *Ranitomeya uakarii* legger 2-7 egg per legging, og med rikelig fôr kan hunnen legge omtrent fire ganger i måneden. Hannen bærer de klekte rumpetrollene til hver sin vannsamling. Om han også vokter eggene, er ikke beskrevet for arten.

Hos noen beslektede arter legger hunnen ubefruktede egg i vannet som fôr til rumpetrollene, men det er ikke dokumentert for denne arten. Rumpetroll kan oppfostres på rumpetrollfôr, tørrfôr til akvariefisk eller biter av meitemark. La gjerne de voksne ta seg av egg og transport, og ta først deretter ut rumpetrollene. Hold dem hver for seg i små beholdere med rent osmosevann, og skift omtrent to tredjedeler av vannet annenhver til hver tredje dag.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 10-14 dager, og ved konstant omkring 24 °C går det deretter omkring 60-100 dager til forbeina kommer fram. Begge tallene er lånt fra slekten.

Når forbeina kommer fram, slutter rumpetrollet å spise. Gi det en lett vei opp av vannet, f.eks. et lite stykke kork på overflaten, og flytt det til en beholder med fuktig landdel når halen nesten er tatt opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede froskene er bittesmå. Hold dem i en liten, fuktig oppdrettsbeholder med visne blader, kork og en lav vannskål. Fôr daglig med spretthaler og de minste bananfluene, lett pudret med vitaminer og mineraler.

Unger av jevn størrelse kan gå sammen i en gruppe. Følg med på aggresjon og eggspising når de nærmer seg kjønnsmodning, og del gruppen opp hvis det blir nødvendig.

Helse og vanlige feil

Sykdommer er ikke beskrevet særskilt for *Ranitomeya uakarii*, så rådene er lånt fra slekten:

- Varme fra sol gjennom et vindu kan raskt bli dødelig, så sett aldri terrariet i sollys.
- Lav luftfuktighet uten tilgang på vann tørker froskene ut, mens et altfor vått og stillestående terrarium gir hudinfeksjoner og mugg.
- Fôrdyr uten vitamin- og mineraltilskudd svekker skjelettet.
- En mager frosk uten rund mage skyldes ofte for lite fôr eller konkurranse. Sjekk at alle dyr får mat.
- Kamper mellom dyr av samme kjønn og hunner som spiser hverandres egg.

En frisk frosk har hel hud uten sår eller røde, irriterte områder, særlig rundt kloakken og på innsiden av bakbeina. Hud som virker vattert eller svampaktig, tyder på en infeksjon. Andre tegn på sykdom er hyppige hudskifter, ballonglignende kropp, passivitet eller uro, manglende matlyst og matt, tørr hud. Isoler dyret, og oppsøk raskt en veterinær med kunnskap om amfibier.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.